

۱۴-۲. گزیده مخزن الاسرار، بهروز ثروتیان، چاپ اول، ۱۳۷۲، ۲۰۸ صفحه.

از *مخزن الاسرار* گزیده ها و شرح های بسیاری تهیه شده است، از جمله می توان به کتاب های ذیل اشاره کرد: *شرح مخزن الاسرار* از مهدی ماحوزی، *گزیده مخزن الاسرار* از عبدالمحمد آیتی، *شرح مخزن الاسرار* از برات زنجانی، *پرده سحر سحری* از رضا انزابی نژاد و ۰۰۰ بهروز ثروتیان نیز گزیده ای از *مخزن الاسرار* به دست داده است. در این گزیده توضیحات شارح و مقدمه به زبان ساده نوشته شده است و متن روان و رساست، اما در معنی بسیار از ابیات لغزش هایی وجود دارد.

این کتاب مقدمه ای دارد که در آن با استمداد از شعر نظامی، به شرح زندگانی او پرداخته شده است. در این مقدمه مطالبی تحت عناوین «زهد نظامی»، «نام و تخلص نظامی»، «مذهب نظامی»، «عرفان نظامی» و «زنان و زبان نظامی» آمده است و آثار نظامی نیز معرفی شده است. این مقدمه برای دانشجویان آموزنده و قابل استفاده است. اما دارای نقص هایی است به عنوان مثال در صفحه ۲۹، آثار نظامی منحصر در «پنج گنج» یا خمسه دانسته شده و غزلیات و قصاید باقیمانده از نظامی نادیده گرفته شده است. در بحث مذهب نظامی نیز به کلی گویی پرداخته شده است. همچنین معلوم نیست که

شارح محترم در انتخاب عنوان «زبان و زنان نظامی» در صفحه ۲۴ چه همخوانی و تناسبی را بین «زبان» و «زنان» در نظر داشته است. به علاوه آنکه در این قسمت از بین زنان نظامی غیر از آفاق، نامی از سایر زنان نظامی به چشم نمی‌خورد. به نظر می‌رسد مقدمه کتاب جامع نیست و مؤلف و شارح محترم می‌توانست از مباحثی نظیر عصر نظامی، محیط زندگی او، جایگاه او در ادب فارسی، اثر پذیری و اثر گذاری نظامی بر پیشینیان و پسینیان نیز سخن به میان آورد.

کیفیت چاپ کتاب خوب است؛ اما در بعضی موارد اشتباهات تایپی به چشم می‌خورد؛ مثل صفحه ۵۲ سطر ۱۴ «گوشی» به جای «گوشتی» به کار رفته و در سطر ۲۶ «انق» به جای «دافق» در آیه «خلق من ماء دافق» ضبط شده و ...

متن از ترتیب، انسجام و تسلسل نسبی برخوردار است. متن کتاب فهرست منابع و مآخذ ندارد؛ اما درپانوشت‌ها به بعضی از منابع اشاره شده است. متن از جهت گزینش ابیات با سرفصل‌ها تقریباً مطابقت دارد.

در مطالبی که تحت عنوان «نکته» بیان شده بعضی از صورخیال اشعار نظامی با دقت نظر توضیح داده می‌شود که برای فهم درست اشعار نظامی راهگشاست (ر.ک. صفحه ۵، ۳۹). در قسمت اصلی کتاب که گزیده ابیات مخزن الاسرار است، گزینش هانسبتا خوب و تا اندازه‌ای مبین تفکر، سبک و ابعاد مختلف اثر است و از جهت حجم نیز تقریباً برای دو واحد درسی مناسب است.

لغات و ترکیبات کلیدی ابیات توضیح داده شده و به تلمیحات و اشارات نیز پرداخته شده است.

در قسمت‌های اول کتاب اغلب ابیات به طور کامل معنی شده اند؛ اما هرچه از اول کتاب فاصله می‌گیریم تعداد ابیات معنی شده کاهش می‌یابد، به علاوه مؤلف در معنی

ادبیات کلاسیک ۱۳۳

ابیات از دایره مفهوم اصلی پافراتر نمی‌گذارد. معانی او اغلب ساده و روشن‌گر است؛ اما در بعضی از موارد نارسایی و نادرستی‌هایی به چشم می‌خورد (ر.ک. صفحه ۲۷، سطر ۸، صفحه ۵۱، سطر ۲۳، یا صفحه ۶۹، ابیات ۲۱ تا ۲۵).

بعضاً این نارسایی را در توضیح و شرح لغات و ترکیبات نیز می‌بینیم. به عنوان مثال در صفحه ۶۹ در توضیح بیت :

مشتری سحری خوانمش زهره هاروت شکن دانش

درباره «مشتری» که از سیارات است و قاضی فلک نامیده می‌شود آمده است:

مشتری اسم فاعل از اشتراء به معنی خریدار، خواستار و طالب. جز این توضیح

دیگری داده نشده و بیت هم معنا نشده است.

